Watersnoodmuseum

JAARVERSLAG 2019

HET WATERSNOODMUSEUM
NATIONAAL KENNIS- EN HERINNERINGSCENTRUM WATERSNOOD 1953

OPENING JEUGDWATERSNOODMUSEUM IN HET VIJFDE CAISSON

Hoogtepunten: opening van het kenniscentrum en museumbrasserie
Het Vijfde Caisson en opening van het Jeugdwatersnoodmuseum

Colofon

Een uitgave van
Watersnoodmuseum
Weg van de Buitenlandse Pers 5
4305 RJ Ouwerkerk
Telefoon: 0111-644 382
E-mail: info@watersnoodmuseum.nl

© 2020

Teksten
Inge Heuff – Heuff Schrijft

Eindredactie
Siemco Louwerse

Vormgeving
Liza de Bie

INHOUD

Voorwoord	4
Nationale Herdenking	5
Concert	6
Open dag	7
Opening Jeugdwatersnoodmuseum	9
Het Vijfde Caisson	11
Verhalen over Water	13
Oral History Dag	14
Project Markering Stroomgaten	15
Activiteiten in en rond het Watersnoodmuseum	16
Tentoonstellingen	19
Doe us	21
History in Concert	21
Dialoogdag KennisCommunity Oosterschelde	22
Best Bezocht Zeeuws Museum	22
Vrijwilligersraad	23
Vrienden van het Watersnoodmuseum	24
Feiten & Cijfers 2019	26
Beknopt financieel jaarverslag 2019	27

VOORWOORD

Dit voorwoord schrijf ik op het moment dat de coronacrisis ook in ons land veel slachtoffers eist. Maatschappelijk gezien zit Nederland min of meer op slot, ook het Watersnoodmuseum is tot nader order gesloten. Wat een vreemde tijden.
Ik wens iedereen een heel goede gezondheid toe en een beetje uithoudingsvermogen.

In dit licht bezien, is dit jaarverslag 2019 in die zin bijzonder dat het verslag doet van een periode waarin we nog zonder restricties bezoekers ontvingen en evenementen organiseerden. Die tijd zie ik niet snel terugkomen en we zijn inmiddels druk bezig ons aan de nieuwe werkelijkheid aan te passen.

Als ik op het jaar terugkijk, dan mag ook 2019 aangemerkt worden als een zeer succesvol jaar voor het museum. We hebben weer bijzondere projecten uitgevoerd. Zo beschikken we tegenwoordig over het Jeugdwatersnoodmuseum, met steun van onder meer het Mondriaanfonds en de provincie Zeeland tot stand gebracht. Dit onderdeel, specifiek ontwikkeld voor kinderen tussen 4 en 12 jaar, presenteert het verhaal van 1953 aan de hand van de persoonlijke ervaringen van de kinderen Mina en Koos. Het Jeugdwatersnoodmuseum is een mooie aanvulling op onze presentaties.

2019 stond ook in het teken van de verwerving en ingebruikname van Het Vijfde Caisson, het naastgelegen gebouw. Hierdoor kan het Watersnoodmuseum zijn functie als Nationaal Kenniscentrum beter en breder vormgeven. De samenwerkingsovereenkomsten met onze nieuwe kennispartners het KNMI en Stichting Blauwe Lijn getuigen daarvan.
Wij zijn dan ook veel dank verschuldigd aan al die mensen en organisaties die ons steunden in de aankoop van het pand, de verbouwing en de inrichting. Zonder deze steun hadden wij dit prachtige resultaat nooit kunnen bereiken.

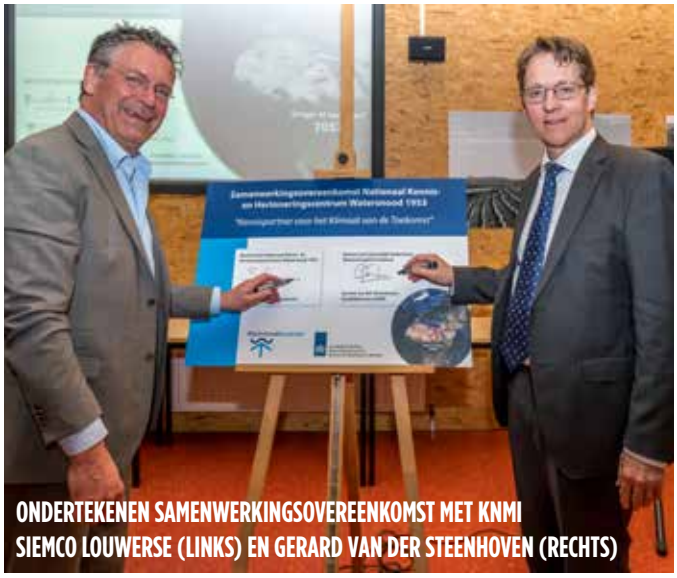

ONDERTEKENEN SAMENWERKINGSOVEREENKOMST MET KNMI
SIEMCO LOUWERSE (LINKS) EN GERARD VAN DER STEENHOVEN (RECHTS)

Het Watersnoodmuseum kan ook niet zonder de steun van de vele bevlogen vrijwilligers. Zij zijn het die elke dag opnieuw, in elk geval in 2019, de bezoekers ontvangen, wegwijs maken en hun eigen verhaal vertellen. Wat mogen we blij zijn met deze betrokken mensen.

Opnieuw was ik zeer onder de indruk van de verhalen die ook dit jaar weer tot ons kwamen. Soms voor het eerst of opnieuw verteld, soms verteld bij een schenking of tijdens een bijzondere bijeenkomst. Deze verhalen houden levend wat de kracht van het water destijds in 1953 aanrichtte. Tegelijkertijd laten de nieuwe verhalen die we verzamelen zien hoe we tegenwoordig met die kracht omgaan, welke oplossingen er mogelijk zijn. Dat is belangrijk voor de jongere generaties die samen met ons oplossingen moeten aandragen voor de klimaatverandering en de zeespiegelstijging. We zijn immers nu nog in staat om daar wat aan te doen.

Die opdracht - verhalen laten horen en met objecten laten zien wat de verwoestende ramp uit 1953 teweegbracht - is urgenter dan ooit. Het Watersnoodmuseum erkent dat belang en neemt zijn rol daarin.

Siemco Louwerse
Directeur

HERDENKING 2019

NATIONALE HERDENKING WATERSNOOD 1 FEBRUARI 1953

De jaarlijkse herdenking van de watersnoodramp bij het Nationaal Monument Watersnood werd in 2019 door zo'n 250 mensen bezocht. Het programma kent een vast verloop. De burgemeester van Schouwen-Duiveland houdt een toespraak en dit jaar sprak ook Ruben Verton. Een aantal vertegenwoordigers van organisaties legt een krans.

Dit jaar waren dat burgemeester Gerard Rabelink die namens de gemeente samen met de kinderburgemeester een krans legde, de nieuwe Deltacommissaris Peter Glas, samen met Theo van de Gazelle namens Rijkswaterstaat, Karla Peijs met museumvrijwilligers Martijn Nieuwenhuijse en Annie Ponsioen namens het Watersnoodmuseum en, namens de provincie Zeeland, gedeputeerde Jo-Annes de Bat die dit samen met een leerling deed.

De herdenking werd afgesloten met het blazen van de taptoe, een minuut stilte en het gezamenlijk zingen van het Wilhelmus couplet 1 en 6. Muzikanten van de Oosterlandse Fanfare verleenden hun medewerking. Leerlingen uit de groepen 7 en 8 van OBS Duiveland uit Nieuwerkerk legden een witte bloem bij het monument, waarna iedereen langs het monument liep.

Na afloop was er voor belangstellenden een informeel samenzijn.

HERDENKING 2019

BIJEENKOMST
DE WATERSNOOD IN PERSPECTIEF

Inmiddels is het ook traditie om na de herdenking een bijeenkomst te organiseren over een specifiek onderwerp. In 2019 stond deze in het teken van het gevaar van water in het verleden en heden. De nieuwe Deltacommissaris Peter Glas hield een korte toespraak waarna hij met wethouder Cees van den Bos van Schouwen-Duiveland door gespreksleider Eva Kuit enkele vragen voorgelegd kreeg. Datavisualisator Frédérik Ruys hield een lezing over de menselijke maat in abstracte datavisualisaties.

Tussendoor kregen de aanwezigen een selectie van nieuwe films uit de verhalenbibliotheek 'Verhalen over Water' te zien. Met een broodjeslunch sloten de deelnemers de bijeenkomst af.

CONCERT EIN DEUTSCHES REQUIEM

PIM OVERDUIN (LINKS) EN MARGREET RIETVELD (RECHTS)

DE WATERSNOOD IN PERSPECTIEF

JOHANNES BRAHMS
EIN DEUTSCHES REQUIEM

Op 2 februari bracht de Christelijke Oratoriumvereniging Te Deum Laudamus uit Kapelle onder leiding van dirigent Pim Overduin Ein Deutsches Requiem ten gehore in het Watersnoodmuseum.

Troost kun je op vele manieren zoeken, zo ook in de muziek. Brahms wilde met dit bekende en geliefde requiem troost bieden aan overlevenden die treuren om en lijden onder de dood van hun geliefden. De componist koos daarvoor zorgvuldig zijn teksten waarbij hij de menselijke benadering vooropstelde. Brahms droeg zijn werk dan ook op aan de gehele mensheid.

Aan dit uitverkochte herdenkingsconcert, dat te beluisteren was in Caisson 1, verleenden Margreet Rietveld (sopraan), Peter-Paul Bekum (bariton), Lennart Morée en Eline de Gast (beide piano) hun medewerking.

OPEN DAG

RONDLEIDINGEN, PRESENTATIES EN WORKSHOPS

Er stonden opnieuw veel activiteiten op het programma van de jaarlijkse open dag. De belangstelling is altijd groot en mensen zijn enthousiast over de opzet. Dit jaar vroeg het Watersnoodmuseum speciaal aandacht voor het project Jeugdwatersnoodmuseum.

Voor dat project zamelde het museum artikelen in om een geschenkwoning in te richten. Meer hierover leest u elders in dit jaarverslag. Tijdens de open dag konden bezoekers spulletjes voor dit project inleveren. Natuurlijk waren andere voorwerpen ook van harte welkom.

Wie interesse had in hoe de geschenkwoningen in het rampgebied terechtkwamen, kon de lezing van Janny Lock bijwonen. Zij is de auteur van 'Huizen van Hout, woningen geschonken na de watersnoodramp', het derde deel in onze Uitgavenreeks. Er was ook een signeersessie voor wie het boekje aanschafte.

Zeeuwse expat

In 2018 organiseerde het Watersnoodmuseum een pop-up tentoonstelling in Colijnsplaat over de negentiende eeuwse Zeeuwse waterbouwer Johannis de Rijke. Van februari tot juni 2019 had het museum ook in eigen huis de wisselexpositie 'Johannis de Rijke, van Zeeuwse polderjongen tot Japanse onderminister'.

Letty Demmers, voorzitter van De Blauwe Lijn, stichting tot behoud van waterbouwkundig erfgoed, opende deze tentoonstelling. Tijdens de open dag kregen de bezoekers een korte rondleiding. In een lezing werd een toelichting gegeven op het leven van deze Zeeuwse expat avant la lettre. Tevens was er een proeverij van Japanse hapjes.

OPENING EXPOSITIE JOHANNIS DE RIJKE

Klimaatverandering
Gerard van der Schrier, klimatoloog bij het KNMI, hield een presentatie over de invloed van de klimaatverandering wereldwijd. Dit als aanloop tot de officiële opening op 1 maart van de tentoonstelling ‘Veranderende Wereld’ die in Caisson 4 een vaste plaats heeft gekregen. Deze expositie is een samenwerkingsproject van het Watersnoodmuseum en kennispartner KNMI. Op pagina 19 leest u hier meer over.

Radiozendamateurs
Als elk jaar gaven ook nu de radiozendamateurs een demonstratie van hoe zij werkten in februari 1953. Zij waren een essentiële schakel tussen de ondergelopen gebieden en de reddingswerkers.

Workshops en meer
Het Watersnoodmuseum beschikt over een beeldbank met circa 200.000 afbeeldingen. Tijdens de open dag gaven medewerkers uitleg over de samenstelling en toegang tot deze zeer interessante beelden. Kinderen die zich graag creatief uiten, konden op twee momenten meedoen aan tekenworkshops. Ook was er een workshop oesterschelpen beschilderen.

Voor de inwendige mens was gezorgd. Naast de eerdergenoemde Japanse hapjes (en drankjes), waren er ook andere heerlijkheden verkrijgbaar, waaronder de Zeeuwse knoptaart. Bakkerij Ten Hove had flink uitgepakt. Ondertussen bracht de band Tricycle jazz en wereldmuziek ten gehore in de koffiehoek. Mensen konden de stands bezoeken van Nationaal Park Oosterschelde, Waterschap Scheldestromen en Vrienden van het Watersnoodmuseum. En er was gelegenheid om op de foto te gaan. Kortom, opnieuw beleefde het Watersnoodmuseum samen met de 1.432 bezoekers een geslaagde open dag.

MUZIEKOPTREDEN TRICYCLE JAZZ

EXPOSANTEN

KNUTSELWORKSHOP

RADIOZENDAMATEURS

OPENING JEUGDWATERSNOODMUSEUM

JEUGDWATERSNOODMUSEUM
INTERACTIEVE ROUTE VOOR KINDEREN TUSSEN DE 4 EN 12 JAAR

In juni 2019 opende de Zeeuwse meervoudig kampioen freestyle surfen Rick Jendrusch het lang voorbereide Jeugdwatersnoodmuseum. In eerste instantie voor de kinderen tussen de 8 en 12 jaar.

Het Jeugdwatersnoodmuseum is een route door het museum die de kinderen doorlopen aan de hand van het schriftje van Mina of van Koos. Beiden hebben als kind de watersnoodramp meegemaakt (respectievelijk 12 en 5 jaar). Via de route in het schriftje volgen de kinderen het persoonlijke verhaal van Koos of Mina en maken ze spelenderwijs kennis met de ramp en de gevolgen. In het schriftje staan ook opdrachten. Wie alle opdrachten uitvoert, krijgt een aandenken.

Geschenkwoning
Tijdens de jeugdroute komen de kinderen ook bij de houten Deense geschenkwoning. In deze woning kon Janny, toen 11 jaar, met haar ouders en zus gaan wonen na de watersnoodramp. Tijdens de ramp was hun huis verwoest door het water. De woning is helemaal ingericht met meubels en spulletjes uit die tijd.

Uitbreiding voor jongste bezoekers
Om ook de jongste kinderen in het verhaal mee te nemen, hebben we in oktober het Jeugdwatersnoodmuseum uitgebreid met een route voor kinderen vanaf 4 jaar. Zij lopen aan de hand van een stickervel door het Watersnoodmuseum. Aan het eind van de route krijgen zij als aandenken een spelletje dat speciaal voor deze route is ontwikkeld.

Waardevolle aanvulling
Het Jeugdwatersnoodmuseum is een gewaardeerde aanvulling op de collectie. Kinderen krijgen op hun eigen belevingsniveau een beeld van wat zich tijdens de watersnoodramp afspeelde. Juist voor hen is het belangrijk te begrijpen wat een watersnood te weeg kan brengen. En hoe wereldwijd mensen ervoor zorgen dat wateroverlast zoveel mogelijk vermeden wordt.
We hebben intensief aan het Jeugdwatersnoodmuseum gewerkt en we zijn blij dat het zo goed aanslaat bij de kinderen.

ROUTE 4-7 JAAR

Zoektocht geslaagd!

Half december 2018 begon onze actie om de inrichting van de Deense geschenkwoning bij elkaar te verzamelen. Het idee was om zoveel mogelijk originele spulletjes te vinden. Een oproep via de krant en via onze nieuwsbrief waren zonder meer succesvol. We hadden specifieke vragen naar elementen die ooit oorspronkelijk in de Deense woning aanwezig waren. Voor de aankleding zochten we zowel algemene objecten, zoals boeken uit die tijd, als persoonlijke artikelen.
We zijn zonder meer verrast door de diversiteit aan schenkingen: van bestek van het Rampenfonds tot een originele thermostaat en geschenkplaatje van vergelijkbare Deense geschenkwoningen. Voor sommige onderdelen konden we kiezen uit meerdere exemplaren. De vrijwilligers van het registratieteam zijn heel wat uurtjes bezig geweest om de schenkingen te noteren en te selecteren.

Een klusteam van vrijwilligers bouwde vervolgens de woning op, monteerde de keuken, plaatste de badkamer en legde elektra aan. Daarna volgde het schilderwerk, in de originele kleuren, en konden zij behangen (in de stijl van 65 jaar geleden). Tot slot werd de woning ingericht.
De woning ademt nu helemaal de authentiek sfeer van die tijd uit. Soms zit het in de details zoals het ouderwetse deurbeslag, bakelieten stopcontacten en een wasbak uit de jaren vijftig. De kinderen (en hun ouders) krijgen daarmee een goed beeld hoe leeftijdsgenootjes destijds in een houten geschenkwoning woonden.

UITZOEKEN BINNENGEKOMEN SPULLEN

JEUGDROUTE KOOS EN MINA

Schriftjes van Mina en Koos
De schriftjes met de opdrachten aan de hand van de verhalen van Mina en Koos zijn ook beschikbaar in het Duits, Frans en Engels.

EDUCATIEPAKKET SCHOLIEREN

Educatiepakketten
Een belangrijk onderdeel van het Jeugdwatersnoodmuseum is de educatie voor scholieren. Dit jaar is het educatiepakket voor leerlingen van het basisonderwijs vernieuwd. Aan educatiepakketten voor de leerlingen van het voortgezet onderwijs wordt gewerkt.
De educatiepakketten passen goed binnen de functie van het museum als ‘Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953’.

Met dank aan
De realisatie van het Jeugdwatersnoodmuseum was niet mogelijk geweest zonder de financiële ondersteuning van de BankGiro Loterij, het Mondriaan Fonds, de provincie Zeeland, Janivo Stichting, Vrienden van het Watersnoodmuseum en het DELTA Zeeland Fonds. Wij zijn hun veel dank verschuldigd.

HET VIJFDE CAISSON

UITBREIDING

HET VIJFDE CAISSON GEOPEND

Vanaf 31 januari 2019 mag het Watersnoodmuseum zich de nieuwe eigenaar noemen van het naastgelegen restaurant. Op 4 juli volgde de officiële opening van Het Vijfde Caisson. De opening werd gecombineerd met de opening van de nieuwe klimaattentoonstelling 'Watersnood door klimaatverandering' in Caisson 4.

De uitbreiding biedt het Watersnoodmuseum tal van mogelijkheden om de functie van Nationaal Kenniscentrum op het gebied van waterveiligheid, overstromingen en klimaatadaptatie nog beter uit te voeren. Zo is er nu voldoende ruimte om ook de rol als debatcentrum op het gebied van klimaat en zeespiegelstijging op te pakken.

Daarnaast kan de nieuwe museumbrasserie met terras op de begane grond – ook toegankelijk voor anderen dan museumbezoekers – de toenemende groei van het aantal bezoekers opvangen. De koffiehoek in het museum was daarvoor te klein geworden.

Uitbreiding
De inrichting was in handen van Kummer en Herrman, het bureau dat ook verantwoordelijk was voor de herinrichting van Caisson 4.
Zo heeft Het Vijfde Caisson een vitrinewand gekregen waar wij schenkingen en objecten in tentoonstellen. Er is een fotowand gekomen met de iconische foto's uit 1953 van bekende fotografen. De voormalige wijnkamer bouwen we om tot de werkplaats van firma Weltevreden waar Peter Hossfeld tijdens de ramp het eerste contact met de buitenwereld legde. Op deze wijze vormt Het Vijfde Caisson een logische aanvulling en uitbreiding op de vier caissons van het Watersnoodmuseum.

WATERSNOOD DOOR KLIMAATVERANDERING

Zalen

Op de eerste verdieping zijn ruimtes ingericht om groepen te ontvangen, (zakelijke) bijeenkomsten te houden en voor besloten diners. De twee grote balkons zijn overkapt en samengevoegd waardoor een auditorium ontstond. Het Watersnoodmuseum verhuurt deze zalen ook aan derden.

De zalen vernoemde het Watersnoodmuseum naar personen met een grote betrokkenheid bij de ramp en de periode erna: de Kees Slagerzaal, het Johan van Veen Auditorium en de Peter Hossfeldzaal.

Kees Slager, een bekende Zeeuwse journalist en radiomaker, publiceerde boeken als 'Watersnood' en 'De Ramp - een reconstructie' die gezien worden als basiswerken over de ramp van 1953. Waterstaatkundige Johan van Veen, secretaris van de Deltacommissie, betekende voor en na de ramp veel voor de waterveiligheid van de Zuidwestelijke Delta en wordt ook wel gezien als de 'vader van het Deltaplan'. Radiotechnicus Peter Hossfeld bouwde in korte tijd een radiozender waarmee hij in de dagen na de ramp de eerste verbinding kon leggen vanuit het 'vergeten' eiland Schouwen-Duiveland.

Het Watersnoodmuseum verhuurt de zalen ook aan derden.

Ruimte

Dankzij de uitbreiding kan een deel van de kantoormedewerkers vanuit Het Vijfde Caisson werken. De ruimtes die daardoor in het museum zelf vrijkomen, benutten we voor een verantwoorde presentatie van de Verhalenbibliotheek en Oral History en het nieuwe tentoonstellingsonderdeel over waterbouwers.

Financiering

De transformatie van voormalig restaurant naar een prachtige uitbreiding van het Watersnoodmuseum was niet mogelijk geweest zonder de financiële steun van de BankGiro Loterij, provincie Zeeland, Stichting Publieke Belangen Zeeland, gemeente Schouwen-Duiveland en Stichting Renesse.

DE PETER HOSSFELDZAAL

HET JOHAN VAN VEEN AUDITORIUM

DE KEES SLAGERZAAL

WATERZAAL

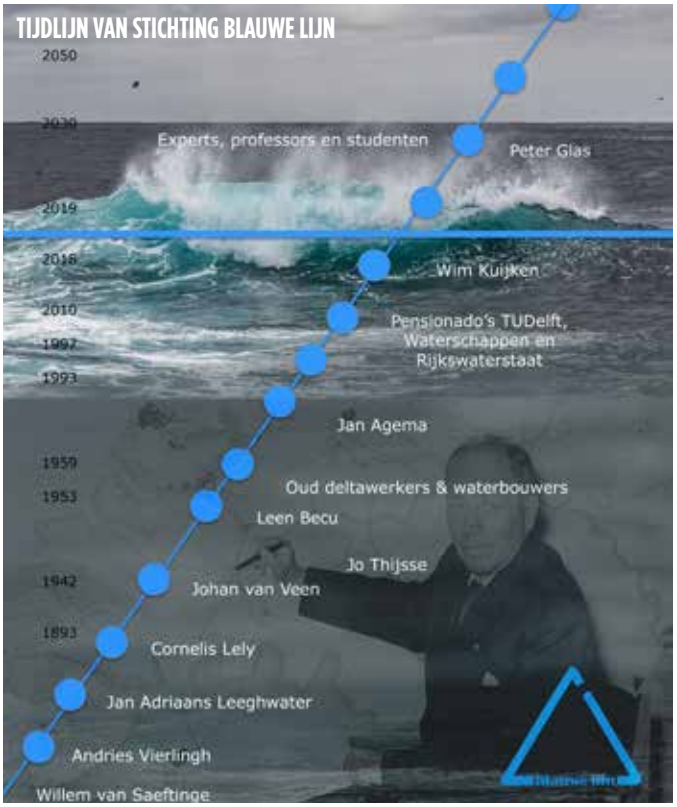

worden gemaakt door Story2tell, ook bekend van programma's als Andere Tijden en Jong in de Oorlog.

Eind mei 2019 ontmoetten de verhalenvertellers die meewerkten aan de Verhalenbibliotheek elkaar in het Watersnoodmuseum. 2019 was ook het Jaar van Johan van Veen, de ingenieur die zo belangrijk was voor de voortgang van de deltawerken. Stichting Blauwe Lijn, die zich richt op het behoud van het culturele erfgoed van waterbouwkundig Nederland, presenteerde het nieuwste Verhaal over Water. Daarin vertelt de dochter van Van Veen over haar vader. Voorzitter van Blauwe Lijn Letty Demmers, tevens burgemeester van Noord-Beveland, en Siemco Louwerse ondertekenden die dag een samenwerkingsovereenkomst om elkaar te versterken.

VERHALENBIBLIOTHEEK VERHALEN OVER WATER

Sinds 2018 werkt een aantal vrijwilligers aan de Verhalenbibliotheek 'Verhalen over Water'. Inmiddels staan er bijna tachtig verhalen op het YouTubekanaal. De altijd persoonlijke verhalen zijn heel divers. Sommigen gaan over het waterverleden van Nederland of over de waterveiligheid van nu, andere specifiek over de watersnoodramp van 1953. Alle vertellers kennen de kracht van het water.

Wat de verhalen ook laten horen, is dat waterveiligheid een zaak is van hard werken en dat het stevig mis kan gaan als we dat niet doen. Tot op de dag van vandaag zijn tienduizenden mensen dagelijks in de weer om Nederland veilig te houden. En iedereen heeft zijn of haar eigen Verhaal over Water. Deze persoonlijke verhalen duren twee tot vijf minuten en zijn als filmpje te zien op de website van het Watersnoodmuseum, op het YouTubekanaal en op schooltv.nl. De verhalen zijn al duizenden keren bekeken. De filmpjes

Erepenning
Onder de aanwezigen was voormalig deltacommissaris Wim Kuijken.
Ook zijn verhaal bevindt zich in de Verhalenbibliotheek. Tijdens de bijeenkomst mocht Kuijken de Erepenning van het Watersnoodmuseum ontvangen. Het museum is hem zeer erkentelijk voor zijn inzet en betrokkenheid gedurende de negen jaar als deltacommissaris. Zo was hij sinds zijn benoeming bij elke herdenking van de watersnoodramp aanwezig. Kuijken gaf zijn steun bij onze inspanning om erkend te worden als Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum Watersnood 1953. Deze erkenning biedt het Watersnoodmuseum grondslag voor een duurzame toekomst en mooie projecten, waaronder de realisatie van de digitale Verhalenbibliotheek Verhalen over Water. De voormalige deltacommissaris heeft een bijzonder warm hart voor dit project. Hij zorgde voor de eerste financiële ondersteuning omdat, zo meent Kuijken, verhalen in beeld en geluid de vaak wat abstracte onderwerpen als waterveiligheid nu en in de (verre) toekomst het beste overbrengen.

BEZOEKERS ORAL HISTORY DAG

SIEMCO LOUWERSE (LINKS) EN PAULA RUYSSENAARS (RECHTS)

ORAL HISTORY DAG
VEEL VERHALEN EN EEN BIJZONDER GESCHENK

De belangstelling voor de Oral History Dag is altijd groot, zo ook op 6 november 2019. Er stonden dan ook opnieuw mooie verhalen op het programma.

Elk jaar breiden we het Oral History-project met nieuwe verhalen uit. De Oral History Dag is dan ook een mooie gelegenheid om die nieuwe verhalen te vertellen. De mensen die hebben meegewerkt vinden het fijn om elkaar te ontmoeten. Het is ook de dag om de nieuwste wisseltentoonstelling te zien, dit jaar schilderijen van Paula Ruyssenaars, en te horen waar het Watersnoodmuseum zich mee bezig houdt. Die taak nam Siemco Louwerse op zich in zijn welkomstwoord.

De deelnemers aan de Oral History Dag kregen de reportage van Omroep Zeeland te zien met Peter Hossfeld, de maker van de noodzender van Zierikzee. Aanleiding was de viering van 100 jaar radio, precies op deze dag. Eric Holm maker van de reportage was zelf ook aanwezig en gaf een toelichting op het verhaal.

Na de lunch gaf historicus en universitair docent aan de Open Universiteit en de Erasmus Universiteit Rotterdam Susan Hogervorst een presentatie. Zij houdt zich bezig met onderzoek naar de herinneringscultuur en de toepassing van digitale technologie om het wegvallen van de generaties ooggetuigen te ondervangen. Hiervoor richt Hogervorst zich op de getuigen van de Tweede Wereldoorlog; de thematiek is echter ook van toepassing op de getuigen van de watersnood van 1953.

Arrenslee terug in Ouwerkerk
Tijdens de Oral History Dag mocht het Watersnoodmuseum een bijzonder geschenk ontvangen. De familie Van Cranenburgh droeg hun arrenslee officieel over. Deze laatachttiende-eeuwse slee stond 66 jaar in de receptie van hotel-restaurant De Campveerse Toren in Veere. Oorspronkelijk kwam de arrenslee uit Schouwen waar zij tijdens de ramp uit een schuur wegspoelde en in de zomer van 1953 bij Ouwerkerk werd teruggevonden. Henk van Cranenburgh kocht de slee voor zijn hotel-restaurant, bracht haar met een zeilboot over naar Veere en liet haar opnieuw bekleden. Voor het overige is de arrenslee nog in originele staat.
De arrenslee is de familie heel dierbaar. Met een blik op de toekomst, er is in de familie geen opvolger is voor de bedrijfsvoering van De Campveerse Toren, meende zij dat het Watersnoodmuseum de juiste plaats is voor de arrenslee. Het Watersnoodmuseum had al lang de wens om deze slee te verwerven en is dan ook heel blij met de schenking.

OVERDRACHT ARRENSLEE

PROJECT
MARKERING STROOMGATEN

Tijdens de watersnoodramp ontstonden er in het Nederlandse rampgebied 96 stroomgaten. Dit zijn bressen die zo diep zijn uitgesleten, tot onder het gemiddeld laagwaterpeil, dat het water er dag en nacht in- en uitstroomt. Deze stroomgaten waren destijds het lastigst te dichten, met als meest bekende voorbeeld de laatste dijkgatsluiting bij Ouwerkerk op 6 november.

Tegenwoordig zijn de stroomgaten niet meer te herkennen. De dijken liggen er strak en hoog bij. Daarom kwam Koos Hage, schrijver van de 'Atlas van de Watersnood van 1953', met het initiatief de plekken te markeren met een basalten zuiltje boven op elke dijk waar 66 jaar geleden een stroomgat was. Het markeringsproject maakt de historische laag van 1953 zichtbaar in het landschap. Het Watersnoodmuseum ondersteunt dit initiatief. De zuiltjes bieden handvatten aan het museum en aan bijvoorbeeld heemkundige verenigingen om het verhaal te (laten) vertellen.

Elk stroomgat heeft een code en een nummer. De code staat voor een specifieke regio, het nummer duidt het stroomgat in dat gebied aan. In elk zuiltje zijn de code en het nummer gebeiteld, de datum van de watersnoodramp en die van de sluiting van het stroomgat. Bovenop het paaltje is het symbool van een stroomgat weergegeven.
Elke regio krijgt bovendien op een stroomgatsteen met daarop een kaart van het gebied en de locaties van de stroomgaten.

De zes 'waterpoortgemeenten', dat zijn Bergen op Zoom, Halderberge, Moerdijk, Goeree-Overflakkee, Steenbergen en Tholen, en Waterschap Brabantse Delta besloten om mee te werken aan het project. Op 22 mei werd de eerste regiomarkeringssteen van het project onthuld. Dat gebeurde in Halsteren, regio Noord-Brabant-Noord. Inmiddels zijn diverse stroomgatzuiltjes op dijken geplaatst.

ONTHULLING REGIOSTEEN HALSTEREN

MICHAEL VAN DER KROFT (LINKS), WOUTER KIK (MIDDEN) EN BESTUURSLID KARLA PEIJS (RECHTS)

7-GANGENDINER IN PETER HOSSFELDZAAL

ACTIVITEITEN IN EN ROND HET WATERSNOODMUSEUM

Het hele jaar door organiseert het Watersnoodmuseum activiteiten in het museum en de directe omgeving. Sommige zijn inmiddels traditie, andere spelen in op de actualiteit of zijn eenmalig.

Open dag provincie

Naar aanleiding van de provinciale statenverkiezing van 20 maart 2019 organiseerde de provincie Zeeland op 23 februari een open dag. Het Watersnoodmuseum haakte als partner van de provincie hierop in. Bezoekers kregen korting op de entree, een bolus bij de koffie, thee of frisdrank. Per gezelschap kon men naar huis met een exemplaar van het boekje '1953 – Het Getij en de Noordwesterstorm', over de beperkte rol die het springtij speelde tijdens de rampnacht.

Rondleidingen binnen en buiten

De familierondleidingen in het museum zijn elke vakantieperiode een succes. De opzet is laagdrempelig, deelname is gratis bij een betaald museumbezoek en reserveren is niet nodig. Tweemaal daags, om 11.00 en 13.00 uur kunnen bezoekers aanhaken. Ouders, grootouders en kinderen vinden het leuk om met alle verhalen langs de hoogtepunten van het museum geleid te worden. Een rondleiding duurt gemiddeld 1,5 uur.

In de zomer organiseert het Watersnoodmuseum ook rondleidingen door het omliggende krekengebied. De opzet is vergelijkbaar met de rondleidingen door het museum, maar dan één keer per dag (11.00u) en de duur is ongeveer een uur.

Culinair festijn

Eind juli konden belangstellenden deelnemen aan een zevengangendiner, bereid door chef-kok Wouter Kik en chef-kok Michael van der Kroft. Kik stond 5,5 jaar aan het fornuis van wat toen nog restaurant De Vierbannen was, het huidige Vijfde Caisson. Hij werkte vaker samen met Van der Krogt, die eerder onder meer kookte bij Amass in Kopenhagen.
Op het menu stonden lokale gerechten met invloeden van buitenaf. Het diner werd drie avonden achtereen geserveerd in de Peter Hossfeldzaal met uitzicht op het krekengebied en de Oosterschelde.

Helikoptervluchten

Ook in 2019 konden bezoekers meevliegen boven het rampgebied van Schouwen-Duiveland. Vanuit de lucht zijn de gevolgen van de ramp nog steeds duidelijk zichtbaar in het landschap. Tijdens twee zomerse woensdagen stond een helikopter klaar.
Wie een vlucht boekte, kreeg in de lucht het verhaal te horen van Rudolf Idzerda en Taco Mulder die na de ramp meer dan honderd mensen in veiligheid wisten te brengen. Zij bedienden de enige helikopter die Nederland destijds bezat.

Vox Humana

De Engels-Canadese Christopher Levenson verbleef in 1953 als negentienjarige zeven maanden op Schouwen-Duiveland en Goeree-Overflakkee. Daar hielp hij mee met het schoonmaken en opruimen van wat de watersnoodramp had aangericht. Deze periode maakte diepe indruk op hem, zoveel dat hij in Cambridge niet alleen Engels en Duits studeerde, maar ook Nederlands. Later, eenmaal werkzaam als hoogleraar aan de Carleton University in Ottawa, nam hij het initiatief tot de oprichting van de Canadian Association for the Advancement of Netherlandic Studies.
Levenson is behalve hoogleraar ook dichter en in zijn gedichten spelen zijn herinneringen aan die periode in 1953 geregeld een rol. Het lange gedicht 'The Flood' gebruikte de componist Douwe Eisinga voor zijn 'Requiem 1953'.
In 2019 bracht dichter en criticus Ad Zuiderent de bundel 'Vox Humana' uit, met door hem vertaalde (watersnood) gedichten van Christopher Levenson. Op 1 augustus hield Zuiderent een presentatie in het Watersnoodmuseum over de inmiddels 85-jarige dichter, zijn watersnoodgedichten en de bundel 'Vox Humana'. Zeer bijzonder was, dat Levenson speciaal voor deze gelegenheid terug naar Ouwerkerk reisde en er dus zelf bij was.

CHRISTOPHER LEVENSON (VIERDE VAN LINKS)

Open Monumentendag

Tijdens de landelijke Open Monumentendagen, op 14 en 15 september 2019, organiseerde het Watersnoodmuseum familierondleidingen door het museum. Bezoekers kregen korting op de entreeprijs.

Aan de slag!

In de herfstvakantie konden kinderen deelnemen aan de workshop 'Bouw je eigen geschenkwoning'. In het Watersnoodmuseum staat een geheel ingerichte Deense geschenkwoning uit de jaren '50. Na een bezoekje aan die woning gingen de deelnemers zelf aan de slag met een bouwplaat om de geschenkwoning in het klein na te maken.

WORKSHOP BOUW JE EIGEN GESCHENKWONING

Hij/Zij

De Maand van de Geschiedenis, altijd in oktober, richtte zich in 2019 met het thema Hij/Zij op de verhouding tussen de seksen. Het Watersnoodmuseum haakte daar met een lezing op aan. Want hoe was de verhouding tussen mannen en vrouwen na de ramp van 1953? Waren er grote verschillen in hun werkzaamheden direct na de ramp. En hoe zat het met de wederopbouw. Ria Geluk ging op deze en andere vragen in tijdens haar lezing die ook geschikt was voor kinderen.

Wandelen rond het museum

In oktober konden wandelliefhebbers meedoen aan een van de drie wandelingen waarbij het Watersnoodmuseum het startpunt was. Er was keuze uit 5, 10 en 14 kilometer en afhankelijk van die keuze wandelden de deelnemers onder meer langs de Oosterschelde, door het krekengebied en het dorp Ouwerkerk. Wie na het wandelen diezelfde dag het museum bezocht, kreeg korting op het toegangskaartje.

ONTVANGST VERTONING OPERATIE OOSTERSCHELDE IN MUSEUM

VERTONING OPERATIE OOSTERSCHELDE IN MUSEUM

Operatie Oosterschelde

In november en december vertoonde het Watersnoodmuseum in het Johan van Veen Auditorium de documentaire ‘Operatie Oosterschelde’. Filmmaker Joop Span was zelf bij twee vertoningen aanwezig om een inleiding te geven.

‘Operatie Oosterschelde’ vertelt het verhaal van de dam die de zeearm, die de Oosterschelde toen nog was, zou afsluiten en die er uiteindelijk niet kwam. Het eerste protest kwam van Ir. Jan Loeff die vreesde voor de milieueffecten. Hij kreeg Zeeuwse medestanders en op enig moment sloten ook onder meer journalisten en Delftse studenten zich bij de protesten aan. Dit alles leidde in 1974 onder Kabinet Den Uyl tot het besluit een kering te bouwen. In de documentaire komen vele hoofdrolspelers in de strijd tegen de dam aan het woord, onder wie Jan Terlouw en Kees Slager.
De documentaire kreeg in 2019 tijdens het filmfestival Film by the Sea zowel de juryprijs als de publieksprijs toegekend.
Gezien de grote belangstelling voor de vertoning, hebben we de voorstellingen geprolongeerd tijdens de kerstvakantie.

Ouderen komen eten

Het Watersnoodmuseum nodigde op 13 december ouderen uit Ouwerkerk uit voor een gezamenlijke maaltijd. De belangstelling was groot, binnen korte tijd was de Peter Hossfeldzaal ‘uitverkocht’ en hadden vijftig mensen zich via de dorpsraad aangemeld. Uitverkocht is niet het juiste woord, de maaltijd kon het museum dankzij sponsoring door de leveranciers van de brasserie gratis aanbieden. Het succes smaakt naar meer en wordt waarschijnlijk voortgezet.

Een koffer vol verhalen

In de kerstvakantie konden kinderen tot een jaar of tien meedoen met ‘Een koffer vol verhalen’. De activiteit, die we twee keer organiseerden, omvat een oude, grote koffer vol met voorwerpen uit de jaren ’50. De kinderen kunnen een object kiezen en er iets over vertellen. Hun verhaal en beleving vormden de kern van deze activiteit.

GEZAMENLIJKE MAALTIJD OUDEREN

EEN KOFFER VOL VERHALEN

OPENING DE VERANDERENDE WERELD, SIEMCO LOUWERSE (LINKS) EN DIRECTEUR KNMI GERARD VAN DER STEENHOVEN (RECHTS)

TENTOONSTELLINGEN

VASTE AANVULLING, WISSELENDE ACTUALITEIT

Elk jaar organiseert het Watersnoodmuseum verschillende wisseltentoonstellingen. Daarmee zorgen wij voor actualiteit en blijven we extra aantrekkelijk voor de trouwe bezoekers. Dit jaar hadden we ook een nieuwe vaste tentoonstelling in Caisson 4. Hiermee is het verhaal in deze caisson nog completer geworden.

Deze vaste tentoonstelling – 'De Veranderende Wereld' – kwam tot stand in nauwe samenwerking met het KNMI. Te zien is een grote wereldbol die aan de hand van de meest recente klimaatmodellen wereldwijd de effecten van het veranderende klimaat weergeeft. Dit moet de bewustwording vergroten en de noodzaak tot gezamenlijk handelen aantonen. Jan Terlouw sprak de begeleidende teksten in.
Het thema klimaatverandering is niet meer weg te denken uit het maatschappelijk debat. Het Watersnoodmuseum is drukdoende het kenniscentrum verder te ontwikkelen. Hiervoor willen wij nauw samenwerken met uiteenlopende kennispartners. De opening van deze tentoonstelling was een mooie gelegenheid om een overeenkomst tussen het museum en het KNMI te ondertekenen. Hiermee werd het wetenschappelijk instituut de eerste kennispartner voor het vraagstuk over klimaat en de toekomst.

Johannis de Rijke
In 2018 organiseerden we een pop-up tentoonstelling over waterbouwer Johannis de Rijke in Colijnsplaat. Gezien de grote belangstelling was de tentoonstelling van februari tot juni opnieuw te zien, nu in het Watersnoodmuseum. We hebben de expositie uitgebreid met extra informatie, documenten en filmbeelden.

EXPOSITIE DE RIJKE IN CAISSON 4

Gouden pop-up museum in middelbare school
Musea vertellen verhalen die we niet mogen vergeten en dat geldt ook voor het Watersnoodmuseum. Voor de Nationale Museumweek 2019 stelden leerlingen van Pontes Pieter Zeeman onder leiding van Karin de Haan, docent Kunst, een pop-up tentoonstelling samen over de watersnoodramp. Hiervoor werd nauw samengewerkt met de Museumvereniging en het Watersnoodmuseum. De leerlingen selecteerden en exposeerden niet alleen objecten, maar zij gingen ook in gesprek met mensen die de ramp mee hebben gemaakt. Tijdens de Nationale Museumweek werden in het totaal acht pop-up musea op scholen geopend. Het pop-up Watersnoodmuseum van Pontes Pieter Zeeman maakte, als een van de drie 'gouden' pop-up musea, deel uit van het hoofdprogramma van de Nationale Museumweek. Dat leverde de school en het Watersnoodmuseum extra publiciteit op.
De tentoonstelling was in april twee weken te zien in het leescafé van de middelbare school in Zierikzee.

OPENING POP-UP EXPOSITIE PONTES

De gevolgen
Watersnood door klimaatverandering
De wereld verandert; door de hoge uitstoot van broeikasgassen stijgt wereldwijd de gemiddelde temperatuur. Met als gevolg smeltende ijskappen en gletsjers, oceanen die verzuren, extreme weersomstandigheden en stijging van de zeespiegel.
In 2015 zijn in Parijs afspraken gemaakt over de temperatuurstijging, het klimaatakkoord. Maar wat voor gevolgen heeft een halve graad meer of minder eigenlijk? Welke maatregelen zijn noodzakelijk om temperatuurstijging tegen te gaan? En wat zijn de consequenties als we daar niet in slagen?
De tentoonstelling 'Watersnood door klimaatverandering' die sinds juli te zien is in Caisson 4, toont onder meer drie toekomstscenario's. Wat gebeurt er bij een opwarming van de aarde met 1,5 graad, 2,5 of 3,5? Wat betekent dit als het gaat om droogte en neerslag en de zeespiegelstijging?
"De aarde is mooi vanuit de ruimte gezien, maar ook klein en kwetsbaar. De waterveiligheid is in het geding." Aldus astronaut André Kuipers bij opening van de tentoonstelling. Volgens Kuipers is de oorzaak glashelder, namelijk de snelle opwarming.
Deze expositie maakt duidelijk wat de verstrekkende gevolgen zijn en niet alleen door de verbeelding van de toekomstscenario's.
De foto's van Gideon van Mendel, Kadir van Lohuizen en Arko Datto zijn zonder meer confronterend.

De toekomstscenario's zijn in samenwerking met kennispartner het KNMI uitgewerkt. Deze samenwerking en de tentoonstelling passen bij de taak van het Watersnoodmuseum als kennis- en herinneringscentrum.

Littekens
De wisseltentoonstelling van Paula Ruyssenaars die vanaf november te zien was, had als thema littekens. Haar vader overleefde als negenjarig jongetje ternauwernood de ramp met zijn familie op het dak dat later een vlot werd. Ruyssenaars groeide op in Nieuwerkerk, het dorp dat zo zwaar getroffen werd door de ramp en waar niet of nauwelijks over die ontwrichtende periode werd gesproken. De littekens komen in haar werk naar voren in de portretten, het gebruikte materiaal en de kleuren.

EXPOSITIE PAULA RUYSSENNAARS

DOE US

Elke twee jaar organiseren de gezamenlijke musea van Schouwen-Duiveland het cultuur-educatieproject Doe Us! Scholieren uit de groepen 7 en 8 bezoeken in de projectweek op één dag twee musea.

Elk museum brengt zijn eigen programma met doe-activiteiten die gerelateerd zijn aan de collectie en die aansluiten op kern- en leerdoelen van het basisonderwijs. Aan de hand van de verschillende programma's kunnen scholen aangeven welke vier musea zij in de projectweek willen bezoeken. De deelnemende musea zijn het Brouws Museum, de Brusea, Museum de Burghse Schoole, Streek- en landbouwmuseum Goemanszorg, Museumhaven Zeeland, Stadhuismuseum Zierikzee en het Watersnoodmuseum. Zij hebben zich verenigd in de Vereniging Musea Schouwen-Duiveland (VMSD).

Ook dit jaar gingen de circa 580 kinderen eind oktober aan de slag met activiteiten in de verschillende musea. Door rondleidingen en speurtochten leerden ze de collectie kennen en hoorden ze de verhalen over Schouwen-Duiveland. In het Watersnoodmuseum kregen de scholieren een korte inleiding over de ramp en hoe het landschap van Schouwen-Duiveland na de ramp werd ingericht. Vervolgens konden zij zelf aan de slag. De kinderen maakten zinkstukjes die ze lieten afzinken. Nadat ze over de verschillende dijken hadden gehoord (waker, slaper, dromer) bouwden zij zelf dijkjes. En tot slot konden zij hun eigen watersnoodmonument ontwerpen en maken.

HISTORY IN CONCERT

Voor de tweede keer organiseerden het Nederlands Openluchtmuseum en TivoliVredenburg in oktober 2019 het muzikale evenement History in Concert. Nederlandse topmuzikanten zetten historische thema's, geïnspireerd op de Canon van Nederland, om naar muziek. Zo richtte het muzikaal cabaretduo Yentl en de Boer zijn pijlen op Zeeland en de watersnoodramp. Voorafgaand aan het hoofdprogramma was er in de foyer van het Utrechtse TivoliVredenburg een museummarkt met presentaties van alle bij het Canonnetwerk aangesloten musea. Het Watersnoodmuseum had onder meer een quiz met als prijs een museumarrangement voor twee personen. Die quiz bleek zo eenvoudig nog niet, slechts 30 procent van de deelnemers beantwoordde alle vragen goed. Uit die antwoorden werd een winnaar getrokken.

SPREKER JAN ROTMANS TIJDENS DIALOOGDAG

ONTVANGST DIALOOGDAG

SPREKER MARGOT RIBBERINK TIJDENS DIALOOGDAG

50.000STE BEZOEKER

DIALOOGDAG OOSTERSCHELDE

Op 4 november organiseerde KennisCommunity Oosterschelde de tweede dialoogdag over de Oosterschelde. De locatie was Het Vijfde Caisson in Ouwerkerk. Hier verzamelden zich een select gezelschap om korte lezingen aan te horen en actief bij te dragen aan mogelijke oplossingen voor de Oosterschelde als het gaat om de zeespiegelstijging. Hoofdspreker was hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid aan Erasmus Universiteit Jan Rotmans. Zeker geen onbekende voor Zeeland, Schouwen-Duiveland en het Watersnoodmuseum, dat hij na afloop bezocht.

Een belangrijke rol ligt er voor studenten van de HZ University of Applied Sciences die alle ideeën gaan uitwerken. De algemene teneur van de dag was dat er vooral samen gewerkt moet worden, samen met allerlei maatschappelijke groeperingen en belangenorganisatie. Maar ook samen met het water, dus geen hogere dijken en harde afscheidingen. De urgentie is duidelijk, grote omvangrijke plannen als deze duren decennia voordat ze zijn gerealiseerd. De tijd dringt.

BEST BEZOCHT ZEEUWS MUSEUM

Opnieuw mocht het Watersnoodmuseum zich het best bezochte museum van Zeeland noemen. We sloten het jaar af met zo'n 97.000 bezoekers. In het herdenkingsjaar 2018 waren dat er 101.000.

Niet eerder ontving het museum 700 groepen in één jaar. Met name de opening van Het Vijfde Caisson droeg aan die specifieke groei bij. Immers, de ontvangst en zalen en de brasserie maken het extra aantrekkelijk voor groepen om te komen. Het doorlopende succes was verder mede te danken aan nieuwe ontwikkelingen zoals het Jeugdwatersnoodmuseum, de klimaattentoonstelling en het onderdeel 'De Veranderende Wereld' met Jan Terlouw.

DE VRIJWILLIGERSRAAD

Zonder vrijwilligers bestaat het Watersnoodmuseum niet. De Vrijwilligersraad vertegenwoordigt als onafhankelijk orgaan binnen het museum de belangen van de vrijwilligers.

In het vierde jaar dat de Vrijwilligersraad bestaat was er opnieuw geregeld overleg met de directie en bracht de raad adviezen uit met concrete voorstellen ter verbetering.
De raad wil beter zichtbaar en aanspreekbaar zijn, ook om de inbreng van vrijwilligers te verbeteren. Voor de herkenbaarheid plaatste de Vrijwilligersraad daarom een wandpaneel met foto's van de leden in het kantoor.
Ook de communicatie kan nog beter. De raad legde de basis voor een periodieke digitale nieuwsbrief die hij vanaf 2020 verspreidt.
Daarnaast zoekt de raad naar een oplossing om afspraken die met de directie zijn overeengekomen, direct en op een goede manier aan de vrijwilligers bekend te maken.

Samenstelling raad
In 2019 vertrokken drie leden en namen Christine Casteels en Co de Jonge zitting in de Vrijwilligersraad. Die bestaat verder uit Gerda de Jong, Jeanne Kooman, Corry Slager, Mirjam Schouwenaar, Suzan Lanting (secretaris) en Ton Donker (voorzitter). Er is één vacature.
De raad kwam vijf keer bijeen. De verslagen, met besluiten, adviezen en acties, zijn te vinden in een informatiemap in de bibliotheek.
Een selectie van de diverse adviezen:

- Verbetering inwerken nieuwe vrijwilligers,
- Duidelijkheid declaratie km-vergoeding roosterdiensten,
- Onvrede totstandkoming dienstrooster,
- Zichtbaarheid vrijwilligersraad, foto presentatie, e.d.
- Werving twee vacatures,
- Periodieke nieuwsbrief vrijwilligers,
- Organisatie grote bijeenkomsten 1e caisson,
- Piekbelastingen entree balie schoolvakanties,
- Verplaatsen zwaar rolbord ingang.

ONTVANGST VAN MUSEUMBEZOEKERS DOOR VRIJWILLIGERS BIJ DE ENTREE

VRIENDEN VAN HET WATERSNOODMUSEUM
DE VRIENDEN ZIJN EEN GROTE STEUN

De Stichting Vrienden van het Watersnoodmuseum is een onafhankelijke organisatie die zich tot doel heeft gesteld het museum te ondersteunen. Het gaat om specifieke projecten en activiteiten. Dit doet zij met behulp van de bijdragen van de ruim 500 Vrienden (donateurs).

Dit jaar kon de stichting genereus zijn. De Vrienden van het Watersnoodmuseum stelde tijdens de officiële opening van Het Vijfde Caisson het fraaie bedrag van 10.000 euro beschikbaar. Het bedrag is bedoeld voor een mooie presentatie van de zendapparatuur van Peter Hossfeld in Het Vijfde Caisson. Hossfeld zette in die rampdagen de noodzender zelf in elkaar om vervolgens als eerste over de gevolgen van de watersnood voor Schouwen-Duiveland (het vergeten eiland) te berichten.

Elk jaar komen de Vrienden op de derde zaterdag van september bij elkaar. Er wordt dan ook altijd een spreker uitgenodigd. Dit jaar hield dr. Marjolijn Haasnoot een inleiding. Haasnoot is onderzoeker waterbeheer bij Deltares in Delft en zij sprak over de mogelijke gevolgen van een versnelde zeespiegelstijging in Nederland.

Bestuurswisseling
Na tien jaar de secretarisfunctie te hebben bekleed, trad Dim Mooijaart af. Zijn opvolger is het bestuurslid Arian Bakker. Nieuw in het bestuur is Gert Kooman. Hij zal zich speciaal richten op de interesse en werving van jongeren. De Vrienden van het Watersnoodmuseum wil graag verjongen en besteedt de komende jaren extra aandacht aan de jeugd en (jonge) gezinnen. In 2018 oormerkte de stichting haar royale gift ter ondersteuning van het dit jaar geopende Jeugdwatersnoodmuseum.

Stichting Vrienden van het Watersnoodmuseum
Het Watersnoodmuseum heeft een vriendenstichting die het museum op verschillende manieren ondersteunt. Deze stichting functioneert geheel zelfstandig. Informatie is te verkrijgen bij de secretaris Arian J.P. Bakker, 06 1851 9568 of vrienden@watersnoodmuseum.nl.

JEUGDWATERSNOODMUSEUM

WERKPLAATS PETER HOSSFELD

FEITEN EN CIJFERS 2019

Totaal aantal bezoeken:	97.434
Vrijwilligers:	135
Betaalde staf:	12 parttimers, in totaal 8,35 fte

Bestuur

Karla Peijs	voorzitter
Rein van der Kluit	vicevoorzitter
Hermineke van Bockxmeer	secretaris
Joop Roes	penningmeester
Eva Kuit	bestuurslid
Job van de Sande	bestuurslid
Hein van der Loo	bestuurslid
Hein van Stokkom	bestuurslid

Giften, donaties en projectsubsidies

Structurele subsidies € 75.000
Overige giften en bijdragen € 155.000
Vooruit ontvangen investeringssubsidies € 270.000

BEKNOPT FINANCIEEL JAARVERSLAG 2019

Staat van baten en lasten	**Werkelijk** 2019 €	**Begroting*** 2019 €	**Werkelijk** 2018 €
OMZET			
Baten	1.683.000	1.300.600	1.363.277
Directe kosten	273.000	140.700	418.544
	1.410.000	**1.159.900**	**944.733**
KOSTEN			
Personeelskosten	664.000	530.000	431.906
Huisvestingskosten	121.000	63.000	74.930
Inventariskosten	48.000	44.000	28.150
Voorlichting en verkoopkosten	64.000	90.000	43.319
Kantoorkosten/algemene kosten	68.000	61.600	56.074
Tentoonstellingsbudget/ activiteiten	109.000	50.000	19.060
Budget Digitaal museum	42.000	50.000	23.885
Nationaal Kennis- en Herinneringscentrum	3.000	50.000	20.155
Oral History	7.000	25.000	13.951
Kosten overige			
Dotatie groot onderhoud	15.620**		15.620**
Afschrijvingskosten	234.000	127.000	133.475
	1.360.000	**1.090.600**	**844.905**
Resultaat voor financiële baten en lasten	50.000	69.300	99.828
Rentebaten en soortgelijke baten			1.761
Rentelasten en soortgelijke lasten	30.000	3.000	8.569
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	**20.000**	**66.300**	**93.020**

* In deze begroting is nog geen rekening gehouden met de uitbreiding met Het Vijfde Caisson. In de werkelijke cijfers over 2019 zijn de resultaten van Het Vijfde Caisson er wel in meegenomen.

** Wordt jaarlijks toegevoegd aan het groot onderhoud.

Provincie Zeeland

mondriaan fonds

Gemeente Schouwen-Duiveland

STICHTING RENESSE

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Stichting Zeeuwse Publieke Belangen

VSBfonds, iedereen doet mee

ZABAWAS

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland

PRINS BERNHARD CULTUURFONDS
De kunst van het geven

Rabobank

BankGiro Loterij

Van Oord
Marine ingenuity

MET DANK AAN ONZE PARTNERS 2019

Provincie Zeeland
Gemeente Schouwen-Duiveland
Stichting Renesse
Stichting Zeeuwse Publieke Belangen
Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling
Prins Bernhard Cultuurfonds
BankGiro Loterij
Mondriaan Fonds
Ministerie Infrastructuur & Waterstaat
VSBfonds
Stichting Zabawas
Rabobank
Van Oord

Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed
Vrienden van het Watersnoodmuseum
Waterschap Scheldestromen
Waterschap Brabantse Delta
Janivo Stichting
Delta Zeeland Fonds
Gemeente Bergen op Zoom
Provincie Noord-Brabant
Gemeente Goeree-Overflakkee
Gemeente Steenbergen
Gemeente Moerdijk
Gemeente Brabantse Delta
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
Rabobank Oosterschelde
Rabobank Walcheren
Rabobank Zeeuws-Vlaanderen
Stichting De Blauwe Lijn

HERDENKING 1 FEBRUARI

OPENING JEUGDWATERSNOODMUSEUM

HET VIJFDE CAISSON